

Preek 29 juni 2025 HWS Ontmoetingskerk 1 Korintiërs 9:19-23

Gemeente van Jezus Christus,
Ben jij een vrij mens? Leef jij in vrijheid? Dat zijn heel wezenlijke vragen. Ben jij een vrij mens? Vrijheid is één van de grote kernwaarden van onze westerse cultuur. Misschien is het zelfs wel de allerhoogste waarde in onze seculiere Nederlandse samenleving. Vrijheid. De mogelijkheid om te kunnen doen en te laten wat je zelf wil. Jij mag kiezen en een ander mag jou niet beperken in jouw keuzevrijheid.

Vrijheid... Op 5 mei vieren we dat wij in Nederland in 'vrijheid' leven. In de oorlogen van de afgelopen 25 jaar waar Nederland aan heeft deelgenomen ging het ook steeds over vrijheid... Vrijheid brengen bij de ander... Afghanistan moest bevrijd worden van het juk van taliban. Irak moest bevrijd worden van de dictatuur. Net als Libië. En IS moest verslagen worden voor de vrijheid aldaar, maar ook voor de bescherming van de vrijheid hier... Vrijheid. We vinden het woordje terug in de namen van meerdere politieke partijen.

En dat is heel groot... Maar ook in het klein... Als kind wil je langer opblijven, zelf kiezen wat je gaat doen... Als je ouder wordt wil je steeds meer zelf doen, zonder je ouders. Op den duur ga je op kamers of het huis uit... Wanneer je een relatie krijgt, je ziet het ook steeds weer bij verschillende televisieprogramma's over de liefde, je moet wel zelf je eigen ding hebben en kunnen blijven doen... Vakanties naar verre oorden, het vrije leven... Zelf kunnen kiezen wat je doet, wat je wil, wat je zegt... Vrijheid... Iedereen is het erover eens dat het van zeer grote waarde is. Misschien is een leven in vrijheid wel het hoogste ideaal in een mensenleven, althans zo denkt de gemiddelde seculiere mens.

Paulus geeft ons in de Bijbeltekst die we lezen een heel andere blik op vrijheid. Eén die naadloos aansluit bij wat Jezus ons leert over een leven in vrijheid. Maar die blik is heel anders dan de gemiddelde seculiere blik op vrijheid.

Wij lezen: 'Vrij als ik ben ten opzichte van iedereen, ben ik de slaaf van iedereen geworden om zo veel mogelijk mensen te winnen.' Vrijheid zien wij voornamelijk als de mogelijkheid om zelf te kiezen wat je doet en laat. En Paulus kiest er in zijn vrijheid voor om een slaaf van iedereen te worden... Dat is nogal wat... Wat zou er voor jou nodig zijn dat je wilens en wetens er voor kiest om een slaaf te zijn van een ander... Zo kan het soms voelen als je een mantelzorger bent... Of bij een kind dat veel zorg nodig heeft... Je offert een heel groot deel van je eigen vrijheid op om er voor die ander te zijn... Maar dat is nog heel bewust voor die persoon. Een mens die jij lief hebt... Paulus kiest ervoor om een slaaf van iedereen te zijn... Zou jij ooit zo'n keuze maken?

Paulus doet dat wel. Het gedeelte dat wij lezen is maar een kort stukje, maar het is onderdeel van een groot deel van het betoog van Paulus. Dat betoog begint al in hoofdstuk 8. Daar gaat het over de discussie in de kerkelijke gemeente in Korinthe over het wel of niet eten van vlees dat aan afgoden is geofferd.

Sommige gelovigen zeggen dat mag niet, en anderen zeggen dat mag wel... Het soort discussie dat we ook vandaag de dag steeds weer binnen en buiten de kerk met elkaar voeren. Mag het wel of mag het niet? Paulus is het inhoudelijk eens met de gelovigen die zeggen dat je dat offervlees wel mag eten. Het zijn immers afgoden, ze bestaan niet echt, dus waarom zouden we ons tegen laten houden? Wij hebben de vrijheid. Maar praktisch gezien sluit Paulus aan bij de zwakken. Paulus schrijft daar: 'let erop dat de vrijheid die u hebt geen struikelblok wordt voor de zwakken onder u. (...) Als ik dus door vlees te eten mijn broeder of zuster ten val breng, wil ik het nooit ofte nimmer meer eten; dan breng ik hen niet ten val.' Paulus heeft dus de

vrijheid om dat offervlees te eten, maar hij geeft die vrijheid op om zijn zwakkere broeders en zusters niet tot last te zijn. Het is ook voor ons een roeping om zo te leven, in het bijzonder in de kerk.

Dat is één voorbeeld, maar in hoofdstuk 9 werkt hij dat verder uit. We lezen daar dat Paulus als apostel het recht heeft dat de gelovigen in zijn levensonderhoud voorzien. Maar in zijn vrijheid kiest hij er bewust voor om van dat recht af te zien. Hij wil de gemeenteleden niet tot last zijn en daardoor mogelijk een obstakel zijn op de weg naar Jezus. In zijn vrijheid kiest Paulus ervoor om het recht op loon, op beloning aan zich voorbij te laten gaan.

En dan komt het gedeelte dat wij lezen. Hierin zet Paulus kort uiteen hoe hij omgaat met zijn vrijheid. 'Vrij als ik ben ten opzichte van iedereen, ben ik de slaaf van iedereen geworden om zo veel mogelijk mensen te winnen.' In een situatie van vrijheid kiest hij ervoor om een slaaf van iedereen te worden... Met een duidelijk doel: 'om zo veel mogelijk mensen te winnen.' Alhoewel duidelijk... Als het gaat over mensen winnen dan denk je misschien allereerst aan het winnen van mensen voor het christelijk geloof. Mensen die tot geloof komen. En de meeste Nederlandse Bijbelvertalingen hintten daar ook een klein beetje naar toe. Maar in het Grieks staat het wat onduidelijker, en dat heeft Paulus bewust gedaan. Het gaat inderdaad over het winnen van mensen tot het geloof, mensen die zich bekeren, maar het gaat ook over mensen winnen in het geloof. Dat gaat meer specifiek over de zwakkere broeders en zusters. Jezus zelf heeft het daar ook over. We horen Hem zeggen in Matteüs: 'Als je broeder of zuster tegen je zondigt, moet je die persoon onder vier ogen daarop aanspreken. Als hij luistert, heb je hem teruggewonnen.' Ook dat is mensen winnen. En dat het over beide groepen gaat, niet-gelovigen winnen en zwakkere gelovigen winnen, bevestigt Paulus even later in ons stukje ook, we lezen: 'Voor de zwakken ben ik zwak geworden om hen te winnen. Ik ben voor iedereen wel iets geworden, om in elke situatie althans enkelen te redden.'

En daar heeft Paulus dus heel wat voor over... We lezen: 'Voor de Joden ben ik als een Jood geworden om hen te winnen. Ikzelf sta niet onder de Joodse wet, maar toch heb ik me eraan onderworpen om hen die er wel onder staan te winnen. En voor hen die niet onder de Joodse wet staan, ben ik als iemand geworden die de wet niet heeft, om hen te winnen. Dit betekent niet dat ik de wet van God heb losgelaten, maar dat ik mij heb onderworpen aan de wet van Christus.'

Hier volgen drie punten uit. Allereerst dat Paulus zich blijft onderwerpen aan de wet van Christus. Dat staat bovenaan. Het klinkt misschien een beetje alsof Paulus met alle winden meewaait, voor de Joden een Jood, voor de wettelozen zonder wet... Maar dat is Paulus dus duidelijk niet. Hij blijft standvastig staan voor het evangelie. Dat horen we hem bijvoorbeeld ook zeggen in 1 Tessalonicenzen: 'Wij spreken alleen omdat God ons daartoe waardig heeft gekeurd en ons het evangelie heeft toevertrouwd – niet om mensen te behagen, maar God, die ons hart doorgrondt.' Veel predikanten, en ook ikzelf, vinden dat vaak nog best lastig. Je wil dat de preek mooi wordt gevonden. En dat is in zichzelf niet verkeerd, maar het is niet het doel. Het doel is om het evangelie te verkondigen. In de V.S. is dat nu soms best spannend. Veel onderwerpen worden gezien als horend bij de republikeinen of de democraten en het wordt je niet in dank afgenomen als je van het 'verkeerde' kamp de standpunten verkondigt... Met name republikeinen roepen er dan zelfs toe op om zulke 'verkeerde' predikanten te gaan vermijden... Maar het evangelie overstijgt dat en het is de roeping van elke predikant om het hele evangelie te verkondigen. Ook, of misschien wel juist, als het schuurt... Paulus doet dat, en wij horen dat ook te doen. We halen niets af van het evangelie en voegen er ook niets aan toe. Wij zijn trouw aan Christus, Hij is de hoogste.

En Paulus is voor de Joden een Jood. Dat is heftiger dan het klinkt. Door Christus is Paulus vrij geworden. Hij heeft zich niet meer aan allemaal regels te houden die als een last op het leven drukken. Zo kan hij eten wat hij wil en kan hij omgaan met wie hij wil... Vrijheid... Maar Paulus geeft het op. Leeft weer onder de Joodse wet. Zo laat Paulus bijvoorbeeld ook Timoteüs besnijden. Voor een christen hoeft dat niet, maar het helpt om de Joden te bereiken en dus gebeurt het. Soms ook met hele nare gevolgen. In de tweede brief aan de gemeente in Korinthe schrijft Paulus bijvoorbeeld: 'Door de Joden ben ik vijfmaal met veertig min één zweepslagen gestraft.' Als hij geen Jood was dan konden de gezaghebbers in de synagoge natuurlijk niet zo'n straf uitvaardigen. Dat is zware mishandeling. Maar Paulus koos ervoor om het juk van de synagoge op zich te nemen om de Joden te bereiken en hij heeft daar zelfs zwaar lichamelijk lijden voor over.

En voor de wettelosen is Paulus zonder wet geworden. Er lag een grote kloof tussen de Joden en de heidenen. Paulus was van geboorte af een Jood. En Joden keken neer op de heidenen. Christenen hadden ook grote moeite met veel van hun gedragingen. Maar voor zover mogelijk ging Paulus daarin mee. In plaats van de heidenen te veroordelen, tegenover hen te staan... Ging hij naast hen staan. Met hen leven. En zo Jezus verkondigen... Naast iemand staan in plaats van tegenover iemand... Dat is iets waar we in deze tijd nog heel veel van kunnen leren...

En zo gaf Paulus veel van zijn vrijheid op om de ander tot dienst te willen zijn... Om voor de ander een slaaf te willen zijn... Vrijheid – slaaf... Is er een groter contrast mogelijk? Ja... Ik denk van wel... Sterker nog... Ik denk dat er in de praktijk vaak helemaal niet zo'n groot verschil zit tussen vrijheid en slavernij... In vrijheid kiezen we er allemaal voor om ons aan van alles te onderwerpen.

Denk bijvoorbeeld aan een olympische sporter. Vorig jaar waren de Olympische spelen in Parijs. De volgende zomerspelen zijn over drie jaar. Dat klinkt nog heel ver weg... Maar veel sporters zijn daar nu al dagelijks mee bezig. Hard trainen, dag in-dag uit... En daarvoor geven ze nu heel veel op. Sociale contacten zijn minimaal, elke dag op tijd naar bed, goed letten op wat je eet en drinkt... Ze kiezen er in alle vrijheid voor om een olympisch atleet te willen worden... Maar ze offeren een enorm deel van hun vrijheid op om het mogelijk te bereiken... Ze onderwerpen zichzelf.

Je wil die ene goedbetaalde baan. Dat vraagt om studie, ervaring. Jarenlang moet jij een deel van je vrijheid opofferen om dat ene doel te bereiken. In vrijheid kies je ervoor om veel van die vrijheid op te offeren voor dat ene doel. Je onderwerpt jezelf. Een al wat oudere man heeft twee grote passies in zijn leven. Zijn kleinkinderen en elke dag lekker eten... Maar dan gaat de gezondheid van de man achteruit en hij gaat naar de dokter. Hij moet echt gezonder gaan eten. De dingen die hij lekker vindt moet hij voortaan laten staan... Alhoewel hij heeft natuurlijk de keuze. Hij kan ook zijn gezondheid opofferen voor het lekkere eten, maar dan kan hij ook minder van zijn kleinkinderen genieten... Welke keuze zou hij maken? Is dat vrijheid? Nee, want het zijn de beperkingen die het hem onmogelijk maken om beide te doen wat hij echt wil... Maar is dat niet altijd zo? Ik kan zeggen dat ik zelf de vrije keuze heb in mijn leven, maar ik zal nooit profvoetballer zijn, hoe graag ik dat ook kan willen... En wat je als je moeder wil zijn, maar dat niet lukt. Of dat je wil kunnen lopen, maar je benen werken niet mee... Of dat je en dit en dat en zus en zo wil... Het kan niet allemaal... Er zijn altijd beperkingen op onze vrijheid... Bestaat vrijheid dan wel?

Vrijheid wordt vaak neergezet als één van de hoogste doelen van het leven. Maar in feite is het altijd slechts een middel tot

een doel. De vraag erachter is: wat wil je? Wat is jouw hartsverlangen? En wat het ook is... Je moet een deel van je vrijheid opofferen om dat doel te bereiken. En je kunt niet alle bereiken.

Wil je een relatie. Dan moet je tijd, vrijheid geven aan de ander. Je leeft met elkaar en je kunt dus niet langer kiezen wat je zelf wil. Als je kinderen krijgt lever je nog veel meer vrijheid in. Die kleintjes hebben jouw zorg nodig, ze kunnen niet zonder, en dus kan jij heel veel dingen die je graag doet een stuk minder doen, of misschien zelfs wel helemaal niet meer. Je geeft je vrijheid aan een ander. Je investeert jouw vrijheid in je hartsverlangen...

Heel hard is het dan wanneer je dat doel niet bereikt. Je hebt er zoveel voor gegeven... Maar de olympische droom blijkt onhaalbaar... Je wordt ontslagen... Je komt in een burn-out terecht... Je partner laat je keihard vallen... Je hebt zoveel gegeven en het blijkt tegen te vallen...

Die angst is er altijd... En helaas blijkt die angst maar al te vaak waarheid te worden... De doelen die je ooit voor jezelf gesteld had blijken niet te geven wat je had gehoopt. Het gelukt wat je zocht blijkt een utopie te zijn. Het valt tegen.

Stel je een auto voor en een zesjarig kind dat achter het stuur klimt en weggrijdt... We weten allemaal dat gaat fout. Vroeg of laat rijdt de auto ergens tegen aan en dan hopen we maar dat de schade meevalt. Toch is dat zesjarige kind achter het stuur volgens mij een treffend beeld van hoe wij als mensen door het leven gaan. Wij weten niet wat goed is, wij weten niet waar wij onze vrijheid het beste in kunnen investeren, en dus laten wij ons maar leiden door... Ja, door wat? Jezus zegt: 'Kom allen bij Mij, jullie die vermoeid zijn en onder lasten gebukt gaan, Ik zal jullie rust geven. Neem mijn juk op je en leer van Mij: Ik ben zachtmoedig en nederig van hart. Dan zullen jullie werkelijk rust vinden, want mijn juk is zacht en mijn last is licht.' Met andere woorden zegt Jezus, investeer je vrijheid in Mij, want dit is de juiste plek. Wij geven allemaal onze vrijheid weg, aan anderen, aan onszelf, aan televisie en aan werk... Maar vaker wel dan niet beschadigt het ons, blijkt het een zware last te zijn... Investeer je vrijheid in Christus, ga Jezus navolgen... En dan ontdek je: dit is het goede... Bijvoorbeeld de leefregels in de Bijbel. Vaak is gedacht dat het vrijheid in de weg staat... Maar het tegendeel is waar... Die regels en wetten tonen ons het goede leven, dit is goed voor je, zo ontplooi je jezelf en ben je tot zegen voor anderen... 'Neem mijn juk op je en leer van Mij: Ik ben zachtmoedig en nederig van hart. Dan zullen jullie werkelijk rust vinden, want mijn juk is zacht en mijn last is licht.'

Paulus had dat ook ontdekt. En hij was daar zover in dat hij alles gaf. Want in Jezus is het leven het beste, het mooiste, het geweldigste... Het is een liefdesrelatie. Een liefdesrelatie wordt steeds mooier als je allebei jezelf er in volledig geeft. Dat kost vrijheid, maar het levert heel veel van het goede op.

Maar stel je een liefdesrelatie voor waarin de één niets of maar heel weinig geeft... Dan wordt de ander uitgebuit. En dat beschadigt de relatie... Jezus geeft ons alles. Hij is de weg gegaan die wij niet konden gaan. Hij heeft gedragen wat wij moesten dragen. Hij geeft ons het leven tot in eeuwigheid... Jezus offerde alles op, ook Zijn vrijheid, voor jou. Dat is liefde...

Hoe reageer jij daarop? Paulus ontdekte dat die relatie met Christus bloeide: hoe meer liefde, hoe meer vrijheid hij teruggaf... En dat is het kostbaarste, dat is het goede leven, dat is alle vrijheid waard... En zo kon Paulus in vreugde in slaaf van allen worden, net als Christus, in liefde. Volg jij zijn voorbeeld na? Geef jezelf in vrijheid uit liefde aan Christus. Halleluja, amen.

Met eventuele reacties op deze preek kunt u terecht bij ds. Stefan Honing. stefanhoning@gmail.com of 06-48883410